

Biti moramo prisotni

»Demokratska politika do manjšin že po svoji naravi in po svojem navdihu očitno vključuje katerokoli asimilacijsko in raznarodovalno voljo, hkrati pa teži za tem, da se občani slovenskega jezika vedno bolj popolno vključujejo v življenje mesta, seveda ob ustreznih zaščiti njihovih etničnih in kulturnih značilnosti.«

Tako se glasi odstavek iz programske izjave, ki jo je v tržaškem mestnem svetu v petek, 20. t. m., prebral župan Spaccini in ki se tiče, kot vsakdo razume, slovenske narodne manjšine. Stranke leve sredine (krščanski demokrati, socialisti, republikanci) in Slovenska skupnost so, kot smo že poročali, sklenile nov sporazum za vodstvo tržaške občine in je v tej zvezi slovenska politična organizacija zahtevala od svojih partnerjev, naj se tako načelno kot tudi praktično ponovno izjavijo o temeljnih problemih, ki zanimajo vso našo slovensko skupnost v Italiji, še posebej pa Slovence iz tržaške mestne občine.

Sporazumno je bila torej sestavljena programska izjava, ki jo s stališča slovenske manjšine, po našem, najbolj karakterizira prav zgornji odstavek.

Če se ne motimo, se je prvič zgodilo, da so stranke leve sredine v uradnem dokumentu nedvomno odklonile in obsodile »katerokoli asimilacijsko in raznarodovalno voljo«, iz česar logično izhaja pravica slovenske soudeležbe pri vodstvu vseh javnih ustanov in organizacij. Stranke leve sredine — torej tudi republikanci, ki so še do nedavnega glede teh vprašanj blodili v temi — so se torej odločile za novo politiko do naše manjšine ne samo zato, ker tako politiko zahtevajo ustava in mednarodni sporazumi, temveč ker je to bistvena sestavina demokracije. Pri tem ni važno, kako so se te stranke — ali vsaj dve izmed njih — dokopale do tega spoznanja. Danes nas zanimajo njihova ugotovitve in njihovi politični zaključki, ki gotovo pomenijo korak naprej v prizadevanjih za vzpostavitev pravičnih odnosov med tu živečima narodnima skupinama.

Dobro se zavedamo, da s tem sporazumom še ni vse urejeno in da bo treba še veliko vztrajnega boja, preden se bodo razmere drugače uredile. Mislimo pa, da bi bil naš boj mnogo manj učinkovit, če bi ga v današnjih pogojih demokratični Slovenci vodili s pozicij, ki ne spadajo v politični prostor leve sredine. Naši osnovni interesi zahtevajo, da smo povsod prisotni, kjer se o nas razpravlja. Zato menimo, da je tudi zadnji sporazum za tržaško občino koristen člen v verigi političnih prizadevanj za naš obstoj in razvoj.

EGS v nevarnosti

Ravno v zvezi z Nixonovim obiskom v Evropi se je nenadno razodelo, na kako negotovih nogah stoji danes Evropska gospodarska skupnost s skupnim trgom vred. Komaj pred kratkim smo v našem listu opozorili na krizo Euratoma, ki predstavlja del te skupnosti in ki je danes praktično v slepi ulici in paraliziran, vsaj kar zadeva njegove glavne cilje. Zdaj se je izkazalo, da ni s celotno Evropsko skupnostjo nič bolje.

De Gaulle je trdno odločen, da mora Francija igrati glavno politično in gospodarsko vlogo v zahodni Evropi, ne glede na Evropsko gospodarsko skupnost in na Zahodnoevropsko zvezo, v kateri je ta rahleje povezana tudi z Veliko Britanijo. De Gaulle je začel zdaj, iz kljubovanja Angliji bojkotirati tudi Zahodnoevropsko zvezo, Evropska skupnost pa naj bi po njegovem služila predvsem francoskim gospodarskim interesom. In dejansko se je doslej to tudi dogajalo. Vse gospodarske odločitve Evropske skupnosti in posebno Skupnega trga so morale upoštevati v prvi vrsti koristi francoskega gospodarstva, zlasti poljedelstva, ki je najšibkejša točka De Gaullovega gospodarskega sistema zaradi prevelike proizvodnje, previsokih proizvodnih stroškov in nizkih cen pridelkov. Skupni trg se je moral ozirati na izvozne potrebe in zahteve Francije in upoštevati njene cene, na škodo nemških, holandskih in drugih kmetov.

Da bi mogel diktirati drugim članicam Evropske gospodarske skupnosti take le za Francijo ugodne pogoje, si je De Gaulle pridržal pravico veta glede odločitev te skupnosti in ni pristal na že domnjeni sklep, da bodo sprejemali odločitve z večino glasov. Tako se je zgodilo, da je Evropska skupnost finansirala francosko poljedelstvo s svojimi subvencijami, da je pomagala De Gaullu voditi njegov brezupni, a dragi boj proti ameriški dolarju in pristala na pridružitve afriških držav, ki spadajo k francoski skupnosti narodov (dežele nekdanjega francoskega kolonialnega imperija), k Skupnemu trgu ter jih finančno podpirala, da omenimo samo nekatere od uslug, ki jih jeskupnost delala De Gaullu, seveda prisiljena zaradi njegovih neprestanih groženj z izstopom, bojkotom itd.

NAVELIČANI IZSILJEVANJA

Zdaj pa se zdi, da so se druge članice Evropske skupnosti naveličale De Gaullovega izsiljevanja. Tem bolj, ker postaja naravnost nesramen. Tako je npr. britanska vlada — verjetno iz maščevanja za to, ker ji je De Gaulle pred kratkim spet prizadel zahrbtn udarec — objavila te dni vsebino pogovora, ki ga je imel De Gaulle 4. februarja z bri-

tanskim veleposlanikom v Parizu Soamesom in v katerem je predlagal britanski vladi nekako kravjo kupčijo, naperjeno tako proti drugim članicam Evropske skupnosti kakor proti Združenim državam. Spletarsko je namreč predložil, da bo dovolil pristop Velike Britanije k Evropski gospodarski skupnosti, če mu bo ta pomagala »izvotliti« Evropsko skupnost, da bo postala samo nekaka carinska zveza, in hkrati tudi potegnila z njim, da se vsa zahodna Evropa izlušči iz Atlantske zveze ter se pridruži njegovi gonji proti Združenim državam. Njegov namen pri tem je bil jasea: zahodna Evropa naj bi se zbrala okrog Francije in De Gaulla; v takem zavezništvu bi imela Francija in Anglija glavno besedo, predvsem pa seveda Francija, ki bi mu dajala ton in smer. To bi bili tudi edini atomski državi v tem zavezništvu. De Gaulle se verjetno že vidi v vlogi nekakega Napoleona takega zavezništva, kot so ga odkrito obdolžili nekateri zahodni diplomati in časnikarji.

NA RAČUN MALIH DRŽAV

Ce bi bil ta njegov načrt uspel, bi pomenilo to ne le zelo nevarno in kratkovidno igro, ampak morda tudi konec zahodne Evrope v današnjem smislu, kajti užaljena Amerika bi se zaprla v izolacionizem, idejno lena in razkrojena, politično oportunistična in gospodarsko malo trdna Evropa pa bi postala lahek plen sovjetskega ekspanzionizma.

Vse to pa bi šlo tudi na račun malih držav, kajti De Gaulle je predvidel, naj bi odločale v takem njegovem zavezništvu samo štiri največje države: poleg Francije in Anglije še Nemčija in Italija, medtem ko naj bi druge vdano sprejemale njihove odločitve, tako zlasti države Beneluxa.

De Gaulle se zdaj jezi, ker je britanska vlada objavila njegov pogovor s Soamesom in tako razkrila njegovo spletkarjenje. Toda to je storila tudi z namenom, da bi mu onemogočila spletke na drugi fronti. De Gaulle je namreč popolnoma sposoben, da bi izkoristil Nixonov obisk v Parizu tudi za kupčije na račun Anglije in drugih evropskih zaveznic, v bolestni želji, da bi za vsako ceno zagotovil sebi in Franciji glavno vlogo v Evropi — bodisi vlogo glavne ameriške partnerke, bodisi vlogo glavne nasprotnice ameriške politike, misleč, da se da s takimi spletkami vrniti Franciji staro slavo in veljavo. Toda njena slava in veljava sta temeljili svoj čas na nečem drugem in ne na ambicijah njenih kraljev in cesarjev. Take ambicije so jo le oslabile.

Posledica vsega tega pa zna biti — kot je zapisal neki časnikar — da se bomo mor-

(dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 2. marca, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za klavir; 10.00 Kostelanetzov orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 A.M. Calvino: »Modra kapica«. Dramatizirana mladinska zgodba. 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Rovetta: »Dorinina trilogija«. Igra. 16.55 Revije orestrov; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 »Kino, včeraj in danes; 18.45 Operetne melodije; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 R. Bednarik: »Pratika«; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba.

♦ PONEDELJEK, 3. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Saksofonist Getz; 12.10 »Pomenek s poslušavkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Igra Pacchiorijev ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »Aquila« iz Basiliana; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Znan melodije; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Sestanek s Fansi; 21.05 Neva Godini: »Novoletno pismo«; 21.20 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti. Sopr. Maruša Patik-Smerkolj, pri klavirju Z. Lukec; 22.25 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 4. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Kitarist Pizzigoni; 12.00 Bednarik: »Pratika«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; Plošče za vas; 18.15 Umetnost; 18.30 Trio di Trieste; 18.45 Rugolov orkester; 19.10 Postni govori; 19.20 Priljubljene melodije; 19.45 Moški zbor »Slava Klavora« iz Maribora; 20.00 Šport; 20.35 Šotakovič: »Katarina Izmajlova«, opera.

♦ SREDA, 5. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Trobentač Hirt; 12.10 Liki iz naše preteklosti; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za I. stopnjo osnovnih šol; 18.50 »Nove plošče resne glasbe«; 19.10 »Higiena in zdravje«; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.10) Za vašo knjižno polico; 22.10 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 6. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Pianist Intra; 12.00 Iz potne torbe Milka Matičetovega; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Bevilacqua orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; Razkuštrane pesmi; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 18.55 Russellov sekstet; 18.10 »Pisani balončki«; 19.40 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 Kranjc: »Detektiv Megla«. Veselja; 22.10 Komorne skladbe; 22.35 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 7. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 12.00 Elektronska harmonika; 12.10 »Blagovnanstvo za domačo rabo«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; 17.55 Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za II. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Komorni koncert; 19.10 Postni govori; 19.20 Buonocorejev orkester; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Šport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Veseli utrinki; 22.00 Ital. skladbe za orgle iz XVI. in XVII. stol.; 22.10 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 8. marca, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 1.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Bogomir Magajna: »Gornje mesto«. Povest; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Vokalni sekstet, vodi Vrabc; 18.55 Ansambel »The Ventures«; 19.10 »Družinski obzorik«; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 »Naša gospa«; 21.05 Sciasciov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« - Trst

Kaj hoče Nixon v Evropi?

Predsednik Nixon je začel v nedeljo s svojo serijo obiskov v Zahodni Evropi. V prestolnicah glavnih zaveznških držav skuša ugotoviti ravpoložene vlad in političnih krogov za tesnejše medsebojno sodelovanje, ki se je zadnja leta zelo zrahljalo, in njihovo mišljenje glede dialoga z Moskvo, ki ga ima v mislih.

V splošnem si je razlagati ta zgodnji Nixonov obisk v Evropi, komaj mesec dni potem, ko je prevzel oblast, z željo, da bi osvežil in izboljšal odnose z zahodnoevropskimi zaveznicami in da bi dokazal svoje zanimanje za Evropo, katero je njegov prednik Johnson hudo zanemarjal, ker je veljalo glavno njegovo zanimanje vojni v Vietnamu. Očitno je, da bi Nixon rad izboljšal tudi odnose s Francijo, vendar se je pokazal De Gaulle ravno v zadnjem času tako zagrižen, da si je od tega Nixonovega poskusa le male obetati. Najbrž bo njegov obisk pripomogel, da se bodo odnosi med Francijo in zahodnoevropskimi članicami NATO le še zaostri.

Nixon je med svojim obiskom v Londonu izjavil, da ima v načrtu »vrhunski sestanek« s Sovpeti, in se je glede tega posvetoval z Wilsonom. To pomeni, da se misli v prvem razdobju svojega vladanja truditi predvsem za sporazume z Moskvo. Šele če bi se to ponesrečilo, bi verjetno zavzel ostrejšo stališče do sovjetske politike ekspanzije in pritiska. Vztraja pa na tem, da mora biti NATO močnejša in trdnjša.

★

PREVEČ BIROKRACIJE

S strani izvršilnega sveta SR Slovenije kot tudi s strani slovenskih gospodarskih krogov ter tiska se množijo protesti proti zvezni birokraciji, ki s svojimi neprethranimi predpisi ovira gospodarstvo in zavira tako izvoz kot uvoz.

Zaradi takih predpisov obstaja nevarnost — kot je te dni opozorilo ljubljansko »De-

lo« — da bo moralo prenehati z delom slovensko letalsko podjetje AA (Adria Avio-promet). Zvezna birokracija namreč noče izdati dovoljenja, da bi si podjetje kupilo nova moderna letala Douglas. Brez njih pa podjetje ne more delovati, ker ni kos konkurenci.

Novice po svetu

V Rimu se je sestal nacionalni svet krščanske demokracije, da bi pripravil strankin kongres. Na zasedanju sveta je Piccoli v svojem tajniškem poročilu omenil med drugim, da mladi nimajo zaupanja v stranke, ker te niso dovolj odprte mladini. Zato se ta umika v »globalno protestiranje«.

V teku so pogajanja med Zahodno in Vzhodno Nemčijo, da bi bonnska vlada opustila namero, da bi izvolili novega nemškega predsednika v zahodnem Berlinu. Vzhodna Nemčija je baje pripravljena dati neke koncesije (prepuščnice) za zahodne Berlinčane, če se to ne zgodi.

Za politično zavetje v Združenih državah je zaprosil Liao Ho Šu, funkcionar veleposlaništva komunistične Kitajske v Holandiji. Baje je bil Liao vodja vse kitajske vohunske mreže v zahodni Evropi. Kitajska je zato odpovedala sestanek z Američani v Varšavi.

Od srčne kapi je umrl v sredo izraelski predsednik vlade Levi Eškol. Začasno ga nadomešča general Alon.

E.G.S v nevarnosti

(Nadalj. s l. str.)

da nekega jutra zbudili in zvedeli, da Evropske gospodarske skupnosti ni več. Krivdo za to pa bi nosili tudi birokrati, ki so si domišljali, da je mogoče ustvariti Skupno Evropo samo z dogovori med vlada, ne da bi zasidrati evropsko idejo v narodih in predvsem ne da bi bili rešili prej politična vprašanja, ki so aktualna v taki skupnosti, z manjšinskimi vred. Značilno za politiko Evropske skupnosti je namreč to, da ni rešila — in niti ni začela reševati — doslej niti enega manjšinskega vprašanja v svojem okviru.

Razbesnele strasti na Bližnjem vzhodu

Zadnji čas se množijo novice o naraščajoči napetosti med Izraelom in arabskimi državami. V Egiptu je oklical predsednik Nasser pripravljenostno stanje, češ da je vsak hip pričakovati izraelski napad ob Sueskem prekopu. Izraelska letala pa so bombardirala dve oporišči arabskih teroristov v Siriji, pri čemer je bilo tudi nekaj (baje 20) smrtnih žrtev. V Jeruzalemu in tudi na ostalem izraelskem ozemlju se množijo teroristični napadi, naperjeni predvsem zoper civilno izraelsko prebivalstvo, npr. z atentati v veleblagovnicah, kjer je zbranih mnogo ljudi. S tem hočejo zasejati teroristi strah med Izraelce in jim omajati moralno. To pa so tudi oblike njihovega maščevanja za lastno vojaško nemoč. V Iraku so spet javno obesili sedem mladih ljudi, obtoženih »vohunstva«, kar pa je le ena izmed oblik razpihavanja ljudskih strasti in sovraštva proti Izraelu. Očitno gre za sodne umore zaradi potreb politične propagande, kot se je to dogajalo nekaj v Hitlerjevi Nemčiji (Hitler je pri Arabcih kot pokončevalec Judov še vedno zelo priljubljen) in v Stalinovi Rusiji.

Mnogi pričakujejo, da bo izbruhnila nova vojna med arabskimi državami in Izraelom,

kar pa zaenkrat ni zelo verjetno, kljub prvim izbruhom strasti in sovraštva na obeh straneh, kajti arabske države se očitno še ne morejo zanesti na Sovjetsko zvezo, da jim bo pomagala. Ta verjetno ne bo tvegala tako nevarne poteze v sedanjem hipu, ko se ji maže imperij na vseh koncih in krajih, posebno pa v Evropi, kjer je najbolj ranljiv. Če bi se odločila za intervencijo v prid Arabcev, bi to storila samo v skrajnem primeru, ko bi prišli voditelji v Kremlju do prepričanja, da lahko samo z vojno ohranijo svoj imperij skupaj in ga razširijo. To bi bila torej poteza iz obupa. Trenutno pa Sovjetska zveza, tudi glede na ponudbe o sporazumih, ki prihajajo od Nixona, najbrž še ni v takem kritičnem stanju.

TEDENSKI KOLEDARČEK

2. marca, nedelja: Simplificija, Janja
3. marca, ponedeljek: Kunigunda, Milena
4. marca, torek: Kazimir, Mislav
5. marca, sreda: Friderik, Bogo
6. marca, četrtek: Perpetua in Felicita
7. marca, petek: Tomaž Akv., Iztok
8. marca, sobota: Janez, Ivica

Počastitev spomina pok. dr. Besednjaka v poslanski zbornici

V rimski poslanski zbornici je tržaški poslanec KPI Albin Škerk v petek, 21. t. m., počastil spomin dr. Engelberta Besednjaka, nekdanjega poslanca v isti zbornici in našega bivšega glavnega urednika. Škerkovim besedam se je v imenu vlade pridružil minister Gui, v imenu poslanske zbornice pa podpredsednik Zaccagnini. Poslanec Škerk je tako dejal:

Najprej bi se rad zahvalil predsedništvu zbornice, da mi omogoča, počastiti spomin poslanca Engelberta Besednjaka, ki je umrl v Trstu 21. decembra 1968. Smatram za svojo dolžnost in se hkrati čutim počaščenega, da kot poslanec slovenske narodnosti na tem mestu prikažem lik pokojnega kolega.

Poslanec Besednjak se je rodil v Gorici leta 1894 v skromni slovenski družini, ki izhaja iz bližnje Vipavske doline. Njegov oče je bil krojač, mati pa perica. Gimnazijo je obiskoval v Gorici in se nato vpisal na univerzo na Dunaju, kjer je diplomiral na pravni fakulteti. Ze kot študent je začel zanimati za politična vprašanja in se se je posvetil krščansko socialnemu gibanju, ki je delovalo na Goriškem.

Na osnovi kraljevskega dekreta iz 1921. leta glede obnove deželnega odbora za goriško in gradiščansko področje je v tem odboru vršil pomembne naloge. Kot deželni poslanec je pripravil načrte za obnovo dežele, ki jo je porušila vojna. Poleg tega se je posvetil vodstvu časopisa »Goriška straža« in postal predsednik političnega združenja »Edinosti« s sedežem v Gorici.

Leta 1924 je bil zaradi svoje sposobnosti in priljubljenosti med slovenskimi katoliškimi množicami izvoljen za poslanca v italijanski parlament. V njem se je odlikoval zaradi svojega poguma, požrtvovalnosti ter vztrajnosti v borbi za obrambo pravic slovenske narodnostne manjšine, ki jo je fašizem tedaj kruto preganjal in tlačil. Svojo parlamentarno dejavnost je posvetil še posebej obrambi slovenskega šolstva v Julijski krajini. To izhaja iz njegovih številnih posegov in govorov, ki jih je imel v zbornici in v katerih se je pogosto spopadel v ostrih polemikah s predsednikom vlade Mussolinijem ter z ministrom za šolstvo Gentilejem.

Poslanec Besednjak je v svojem govoru v zbornici dne 18.III.1924 med drugim rekel: »...Kdor bo pisal zgodovino našega naroda, bo mogel reči, da je Gentilejeva preosnova pomenila »revolucijo«, ki je prizadela vse kulturno in socialno življenje Slovencev in Hrvatov v Italiji...»

Med nekim svojim drugim govorom v zbornici 21.III.1924 je Besednjak, ko je pojasnjeval neki svoj predlog, v katerem je pozival vlado, naj po-

novno prouči svojo sodno politiko do slovenske manjšine, med drugim rekel:

«...Ljudstvo mora biti prepričano in mora biti globoko uverjeno, da sodniki gotovo in v celoti ščitijo njegove pravice. Sele tedaj, ko ljudstvo ve in čuti, da njegove dobrine in številne njegove dobrine in številne njegove gospodarske in moralne pravice najdejo vedno takojšnjo, popolno in zagotovljeno zaščito pred državnimi sodišči, samo v tem primeru čuti blagodat državnih organizacij in se z njo čuti solidarnega... Vsak človek in vsak narod, ki ne reagira takoj in energično proti kršenju svojih pravic in se izogiba njihovi obrambi, postane popustljiv in šibak, degradira svoje značilnosti, ker v določenih trenutkih dopusti, da se njegovo življenje, njegova osebnost postavi izven zakona...»

Nadaljnje zelo značilno dejstvo, ki označuje lik in antifašizem pokojnega poslanca Besednjaka, je njegova izjava v odgovor dnevniku »L'idea nazionale« ki ga je bil kritiziral, ker se je bil Besednjak udeležil pogreba poslanca Matteottija. Ob tej priložnosti je Besednjak izjavil takole: »Stejem si v čast, da sem mogel počastiti posmrtno ostanke pokojnega poslanca Giacoma Matteottija,

da bi s tem sledil ne le občutkom humanosti, pač pa da bi izrazil tudi občutke slovenskega in hrvaškega ljudstva. Poslanec Giacomo Matteotti je umrl za stvar, ki je tudi naša, t.j. za omikano in svobodno življenje...»

Poslanca Besednjaka je fašizem preganjal zaradi njegove borbenosti in vztrajnosti v borbi za ponovno uveljavitev demokratične svobode in za večjo socialno pravičnost. Zato je moral leta 1930 v izgnanstvo, umaknil se je na Dunaj. Tudi tu je nadaljeval svojo borbo proti fašizmu, s tem da je prevzel pomembne naloge v odboru za zaščito narodnostnih manjšin v okviru Zveze narodov. Pozneje se je preselil v Beograd, kjer je s svojo politično dejavnostjo nadaljeval tudi med drugo svetovno vojno v oporo narodno-osvobodilni borbi proti nacifašizmu.

Leta 1950 se je vrnil v Trst, kjer se je spet lotil političnega dela za ponovno ustanovitev krščansko-socialne stranke, kateri je ostal vedno zvest. Tu je tudi začel ponovno izdajati in voditi tednik »Novi list«, hkrati pa se je posvetil tudi proučevanju in obravnavanju problemov, ki se nanašajo na narodnostne manjšine.

Navedel sem le nekaj zgodovinskih in življenjskih dejstev, ki se nanašajo na življenje pred kratkim umrlega dr. Besednjaka, da bi s tem počastil njegov spomin, spomin doslednega borca za pravice slovenske narodne manjšine, ki jo je tako globoko ljubil in za atere dobrobit je žrtvoval vse svoje življenje.

Bretresljivo arheološko odkritje

Te dni je izšla v italijanskem prevodu čudovita knjiga izraelskega arheologa Yigaela Yadina o izkopavanjih v nekdanji judovski trdnjavi Masada ob Mrtvem morju. Vsebuje tudi mnogo dokumentarnih fotografij.

Pod naslovom »Masada ne bo več padla« pripoveduje prof. Yigael Yadin, kako je vodil odpravo, ki je od oktobra leta 1963 do maja leta 1964, nato pa od novembra 1964 do aprila 1965 kopala na tleh nekdanje Masade in odkrila pretresljive in čisto nepričakovane dokaze o tragični in hkrati legendarni usodi nekdanjih judovskih branivcev Masade v boju proti rimljanskemu okupatorju v velikem uporju po letu 66 po Kr. »Imel sem čast voditi to arheološko odpravo...« piše Yigael Yadin, »pravim čast, kajti prodirati v skrivnost Masade je bil sen vseh izraelskih arheologov in ker je bilo arheološko izkopavanje tu zelo različno od drugih kjerkoli. Poleg velike znanstvene važnosti je imelo to raziskavanje predvsem simboličen pomen gle-

de na to, kaj pomeni Masada vsem nam v Izraelu in mnogim ljudem v drugih deželah. Arheologom in nearheologom pomeni simbol judovskega junaštva, spomenik naših velikih nacionalnih junakov, ki so si rajši izbrali smrt, kakor pa življenje v telesnem in moralnem suženjstvu.«

Nadzorstvo in organizacija izkopavanja bila zaupana Hebrejski univerzi v Jeruzalemu, Družbi za izkopavanja v Izraelu in

GLASBENA MATICA - TRST

V nedeljo, 23.1969 ob 16. uri
v Kulturnem domu

**KONCERT
MLADINSKEGA PEVSKEGA ZBORA
IZ MARIBORA**

Dirigent: BRANKO RAJSTER

Vstopnina 600 lir, dijaki 200 lir.

Ministrstvu za starine. Za izkopavanja v Masadi se je javilo na tisoče prostovoljcev iz Izraela in iz vsega sveta, Judov in Nejudov, četudi so si morali sami plačati potovanje tja in nazaj ter so morali bivati v kraju, ki je daleč od vseh civilizacijskih udobnosti, sredi puščave ob Mrtvem morju. Masada je bila namreč trdnjava na strmi in obsežni skali blizu zahodnega obrežja Mrtvega morja.

Trdnjavo je zgradil kralj Herod, med uporom proti Rimljanom pa jo je zavzela skupina judovskih upornikov. Štela je okrog tisoč ljudi z ženami in otroki vred. Več let so se uspešno upirali vsem navalom, leta 72 po Kristusu pa je prišel rimski guverner v Judeji Flavij Silva z veliko vojsko in jih začel oblegati. Oblegovanci so imeli vsaj dvajsetkratno premoč, skupaj s pomožnimi četami pa tridesetkratno. Zgradili so ogromen nasip, da so se lahko približali zidovju trdnjave, v katero so metali z metalnimi stroji na oblegovavnih stolpih več desetnih kilogramov težke kamenite krogle. Z ogromnim oblegovavnim ovnom pa so podirali zid. Po večmesečnem obleganju so Judje spoznali, da se ne morejo več braniti, zato so sklenili, da se bodo

(Nadalj, na 7. strani)

SLOVENSKI PRIMORSKI KOLEDARJI

Bibliografijo sestavi in uvodno študijo napisal **MARIJAN BRECELJ** ■ 7 ■

POPOTNIKOV koledar za slovenske učitelje 1897 s popolnim imenikom šolskih oblastnij, učiteljskih, ljudskih šol in učiteljskega osebja po Južno štirskem, Kranjskem, Primorskem in slovenskem delu Koroškega po stanju v začetku šolskega leta 1896/97. IX. leto. Sestavi Mihael J. Nerat. V Gorici. Tisk. in zal. Goriška tiskarna A. Gabršček 1896. XV + 213 str. 8°.

18

ROČNI zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem začetkom šolskega leta 1897/8. IV. letnik. Sestavi Štefan Primožič. V Postojni. Tisk. in zal. Rih. Šeber 1897. (128) str. 16 x 10,5.

19

1898

ROČNI kažipot po Goriškem, Trstu in Istri

za 1898. IV. letnik. Uredil Josip Krmpotič. V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1897. (VIII) + 99 + (V) + (32) str. + (56) str. oglasov. 14,5 x 9.

20

ROČNI zapisnik z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem za šolsko leto 1898/9. V. letnik. Sestavi Štefan Primožič. V Postojni. Tiskal in zal. Rih. Šeber 1898. (79-90) str. 16 x 11.

21

1899

ROČNI kažipot po Goriškem, Trstu in Istri za 1899. Sestavi Andrej Gabršček. V. letnik. V Gorici. Tisk. in zal. »Goriška tiskarna« A. Gabršček 1898. 142 + (III) + 32 str. + (29) str. oglasov. 14,5 x 9,5.

22

Tržaškega

IZJAVA SLG

Slovensko ljudsko gibanje nam je v zvezi z razpletom dogodkov v Slovenski skupnosti, zlasti po zadnjem občnem zboru, poslalo v objavo naslednjo izjavo:

»Odbor Slovenskega ljudskega gibanja se je sestel dne 21. februarja 1969 in preučil politično stanje na Tržaškem ter izjavil naslednje:

1. Slovensko ljudsko gibanje odobrava doseganje politično delo, ki ga je Slovenska skupnost opravila in ga še opravlja v korist vseh Slovencev, ki žive v zamejstvu.
2. Ugotavlja, da je bil zadnji občni zbor Slovenske skupnosti ploden poskus pozitivnega reševanja notranjih razmer organizacije. Samovoljna dejanja, izstopi in proglasi posameznikov ne krepe skupnosti, ampak ji samo škodujejo.
3. Prav tako se distancira od različnih brošur in člankov, ki so se pojavili v zadnjem času iz osebnega nasprotja, ker to ni način politične borbe. Takšno delovanje onemogoča sožitje v skupni organizaciji.
4. Slovensko ljudsko gibanje ugotavlja — kakor občni zbor Slovenske skupnosti — da sta Slovenska skupnost in Odbor za pomoč razlaščenecem dve različni, povsem samostojni organizaciji in da je odbor deloval kot popolnoma samostojna organizacija, ki je položila obračune svojim članom, katerih koristi je ščitila.
5. Slovensko ljudsko gibanje odobrava politični sporazum, sklenjen z levo sredino in ugotavlja, da je bilo s tem sporazumom v danih okoliščinah doseženo največ, kar se je doseči dalo. Občni zbor Slovenske skupnosti je z absolutno večino odobril sporazum in je popolnoma razumel nesoglasje nekaterih s tem sporazumom.
6. Slovensko ljudsko gibanje poziva vse zavedne in demokratične Slovence in skupine, da še na prej vztrajajo v politični organizaciji Slovenske skupnosti, ker more le ta najbolje ščititi

naše skupne koristi, zato poziva vse demokratične sile v zamejstvu k strpnosti in enotnosti ter vabi vse, naj pustijo ob strani osebne prepire in obračunavanja ter osredotočijo svoje delo za skupne koristi zamejskih Slovencev.«

—0—

FOCASTITEV PISATELJA METODA TURNŠKA

Te dni obhaja pisatelj Metod Turnšek, ki se trenutno zdravi v sanatoriju Maria Hilf v Celovcu (Radetzki Strasse), svojo šestdesetletnico. Ta jubilej je želel prebiti med svojimi prijatelji na Tržaškem, kjer je deloval v povojnem razdobju kot dušni pasir, profesor, pisatelj ter etnograf. Primorska mu je tudi prav posebno prirasla k srcu, četudi je doma iz zelene Štajerske, iz najbližje okolice starodavnega Ptuja, ki je nekdanj spadal k slovenski Kocljavi državi. Morda je ravno

to vzpodbudilo in navdihnilo Turnška, da je v svojih leposlovnih in drugih delih posvetil toliko pozornost Koclju in njegovima svetima gostoma Cirilu in Metodu. Pa tudi Primorska in Beneška Slovenija ter Kanalska dolina so našle, enako kot Koroška, kjer zdaj deluje, v njem pisatelja, ki navdušeno opisuje njihove naravne lepote, še rajši pa njihove čudovite ljudi in njihovo zgodovino.

Pretekle dni je bil Metod Turnšek ljubi gost v gostoljubnem in lepem domu Suhadolčeve družine na Opčinah. Tam se je zbrala v nedeljo popoldne številna družba Turnškovi prijateljev in nekdanjih sodelavcev, predvsem pisateljev in časnkarjev, pa tudi openski župnik g. Žerjal, da so mu čestitali k jubileju in mu voščili še mnogo plodnih let v zdravju in veselju. Lep in pristrčen voščilni nagovor v imenu vseh je imel prof. Vinko Beličič, nakar mu je Suhadolčeva Ivana izročila kot skupno darilo Slomškovo sliko, delo Toneta Kralja. Sledilo je nekaj prijetnih ur v prijateljskem razgovoru, ob dobri briški kapljici in prigrizku.

Tudi naš list izraža pisatelju Metodu Turnšku najboljša voščila k jubileju.

Slovenska levica - politična stranka

V nedeljo, 23. 1. m., je bil v Trstu ustanovni občni zbor Slovenske levice. S tem je ta slovenska politična grupacija, ki se je v tukajšnjem javnem življenju prvič pojavila v lanskem marcu, tudi formalno postala politična stranka.

Občni zbor je v imenu podpisnikov lanske programske izjave, ki pomeni začetek delovanja Slovenske levice, pozdravil prof. Ubald Vrabec. Ob tej priložnosti je prebral pismene pozdrave, ki sta jih poslala deželni svetovalec Slov. skupnosti dr. Drago Štoka in pisatelj, letošnji Prešernov nagradenec, prof. Alojz Rebula. Občni zbor je nadalje toplo pozdravil prisotnost gospe Eme Tomažič, matere narodnega heroja Pinka Tomažiča.

Uvodno politično poročilo je imel Vekoslav Španger, občni zbor pa je vodil Stan-ko Pertot. Poročilo med drugim kritično ocenjuje povojno politično življenje na Tržaškem, pri čemer jemlje v poštev predvsem delovanje levih političnih strank, zlasti tistih, pri katerih so sodelovali Slovenci. Po krajši razpravi je občni zbor odobril

strankin pravilnik, izvolil 21-članski širši odbor ter nadzorni odbor in razsodišče. Na koncu pa je odobril resolucijo, ki jo objavljamo v celoti, ker je v njej dejansko vsebovan glavni politični in akcijski program nove slovenske politične stranke.

Resolucija

»Z zaključki današnjega ustanovnega občnega zbora SL ni več samo gibanje, ampak stranka. Kot taka z zadoščenjem ugotavlja, da seje organizacija rodila iz potrebe, ki so jo živo čutili slovenski ljudje v zamejstvu, zato je število njenih somišljenikov zmeraj naraščalo in zmeraj bolj narašča. To je dokaz, da je kakor v preteklosti tudi danes med našimi ljudmi zelo občutena pripravljenost za delovanje, ki je hkrati narodno in napredno.

Ko se SL z novim zagonom odpravlja na delo med slovenskimi ljudmi v zamejstvu, poudarja svojo zvestobo načelom humanističnega socializma, načelom narodne suverenosti in demokratičnega dialoga ter pluralizma.

Na podlagi pravic, ki jih določa ustava italijanske republike, se bo SL bojevala za uresničevanje določb 6. člena ustave. Podprla bo vsako pobudo, ki bo stremela za tem ciljem; še posebno se bo, kar se tega tiče, skušala povezati z drugimi etničnimi skupnostmi v italijanski republiki.

Glede odnosa do italijanskih delavskih strank bo SL nadaljevala dosedanje pot, to se pravi, da bo podpirala vse upravičene akcije sindikalne narave, dosledno pa se bo držala načela, da narodne pravice najboljšje lahko ščitijo samo stranke, ki so zrasle iz naroda in skrbijo najpoprej zanj, potem šele za druge narode in celo za vse človeštvo.

Kar se tiče matične domovine, to je Socialistične republike Slovenije, SL z veseljem ugotavlja, da je v zadnjih časih prišlo do spodbudnih premikov, tako v izjavah predsednika Izvršnega sveta kakor v razmerju do predstavnikov slovenske etnične skupnosti v Italiji in Avstriji. Se posebno pomemben je sklep, da se enotni kulturni prostor okrepiti z gospodarskimi pobudami. Upati je, da se bodo tako važni sklepi čimprej konkretizirali in tako ustvarili pogoje za reševanje naše zemlje, našega delovnega človeka, naše mlade inteligence.

V deželnem merilu bo SL zastavila vse svoje moči, da bi dežela Furlanija - Julijska krajina zaživela kot prava avtonomna enota. SL se bo bojevala, da bi dežela reševala vprašanja slovenskega življa; Rim pa naj bi skrbel za izvršitev določb mednarodnih pogodb, tako mirovne pogodbe kakor memorandum. SL bo zahtevala, da se vsem

(Nadalj. na 7. strani)

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU Kulturni dom

V soboto, 1. marca ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu (Abonma Red A)

NEIL SIMON

ZARES ČUDEN PAR
komedija v treh dejanjih

—0—

V nedeljo, 2. marca, ob 17. uri v kino dvorani v Bazovici

DANILO GORINSEK

RDEČA KAPICA

otroška igra v 3 dejanjih

Slovenski seminar v Trstu

V ponedeljek se je začel v Kulturnem domu 5. seminar za slovenske profesorje in učitelje. Udeležba je obvezna za vse slovenske šolnike na Tržaškem; udeležujejo se ga tudi nekateri učitelji in profesorji iz Goriške. Na seminarju, ki bo trajal do 1. marca, predavajo strokovnjaki iz Ljubljane.

Na uradnem začetku seminarja so se zbrali poleg poslušavcev tudi predstavniki uradnih oblasti. Vse goste je pozdravil v veliki gledališki dvorani šolski skrbnik Angioletti. Poudaril je važnost takih tečajev za šolnike in njih potrebo po stalnem izobraževanju. — Med njegovim govorom je skupina tržaških šolnikov demonstrativno zapustila dvorano. — Za njim je govoril načelnik šolske komisije pri ljubljanski vladi Boris Lipužič. V daljšem govoru, ki se je pravno omejeval na

tržaško šoistvo, je podčrtal pomen kulturnega spoznavanja matične kulture in potrebo izpopolnjevanja prosvetnih delavcev na Tržaškem. Ravnateljica Abramova je nato razvila program predavanj. K besedi se je tudi oglašil tajnik tržaškega šolskega sindikata prof. Škerlj, ki je ostro udaril po zavlačevanju nerešenih vprašanj za slovenske šole. Izrazil je tudi nezadovoljstvo nad delom italijansko-jugoslovanske mešane komisije, ki se ne zna lotiti tudi teh vprašanj.

Po teh uvodih je začel prof. Bajec z zelo učinkovitim predavanjem, kateremu so sledila tudi druga, ki so naše šolnike doslej zelo zadovoljila.

Dones je jugoslovanski generalni konzul priredil sprejem za vse udeležence. Tečaj se bo zaključil v soboto.

Pisma uredništvu

Prejeli smo:

Naš stalni naročnik iz goriške okolice nam piše:

Ko imam čas, gledam televizijo bodisi slovensko ali pa italijansko. Z veseljem in užitkom sem gledal pred nekaj dnevi televizijsko oddajo iz Ljubljane. Prenašali so nastop folklorne skupine Italijanov, ki žive v Jugoslaviji. Ni prvič, da spremelja omenjena televizija življenje Italijanov s simpatičnim poudarkom.

Kot Slovenec, ki živi v Italiji, bi si vroče želel, da bi tudi italijanska televizija prišla do pravega spoznanja in bi od časa do časa spremljala tudi kulturne dogodke in nastope Slovencev v Italiji. Saj ni malo slovenskih kulturnih nastopov v Trstu in v Gorici.

S tem bi italijanska televizija naredila korak dobre volje ter bi na ta način še bolj zblížala sodna naroda.

Na žalost imamo doslej žalostne izkušnje, da nas na vsakem koraku zanikajo tudi pri kulturnem udejstvovanju in nas cenijo tako, kakor da sploh ne obstajamo.

Rupa

Obrekovanje je hud greh

Časi se vedno bolj spreminjajo, a ne vedno na bolje; pogosto tudi na slabše. S tem v zvezi moramo omeniti primer domačinke, ki je bila pred kratkim na žalost v umobolnici, a je sedaj zopet doma in je zdrava.

Da je morala v bolnišnico, so krivi marsikateri ljudje, ki bližnjemu ne privoščijo tople bede, prijaznega pogleda. Nič čudnega, če samotni človek težko prenaša tako sredstvo in vidi življenje v temni luči, brez sonca v življenju. Še slabše in bolj žalostno je, ko začno vaške klepetulje koga zlohотно opravljati. Zdi se jim to kot zabavni konjiček, ne hud greh do bližnjega.

Kako bi bilo lepo, če bi se v tako majhni vasi, kot je naša, ne rečem ljubili, ampak spoštovali drug drugega in živeli po božjih in človeških postavah, prav vsi v dobrem sosedstvu.

Radi bi jih še videli pri nas

V soboto zvečer je bila velika dvorana Kato-liškega doma napolnjena do zadnjega kotička; morda ni bila še nikoli tako zasedena. Poleg meščanov je prišlo gledat in poslušat folklorno skupino »Tine Rožanc« iz Ljubljane tudi dosti gostov s podeželja.

Ljubljanski plesalci, pevci in godci, sami postavniki fantje in brhki deklički, so v bogatih ljudskih nošah prav lepo izvedli precej dolg in težaven spored.

Mladost, domača ubranost in plesno znanje, ki ni bilo diletantsko in tudi ne gola tehnika, so že pri prvi točki osvojili vso dvorano. Začeli so z belokranjskimi plesi, nato s poskočnimi gorenjskimi; popeljali so nas v Prekmurje, na Hrvaško, v Srbijo, Makedonijo in so od povsod prikazali najznačilnejše plesne. Vmes so nastopili godci z značilnimi skladbami in ljudskimi glasbili iz posameznih dežel, solo pevka in igralka na citre, da je bil spored v obeh delih živ in pisan do konca.

Na koncu je prišla na oder vsa skupina nastopajočih in se je s slovensko ljudsko pesmijo poslovala od Goričanov. Dve sovodenjski deklički v goriški ljudski noši sta prinesli na oder košaro cvetja za slovo z željo po svidenju, medtem ko sta se zastopnika Prosvetne zveze in folklorne skupine zahvalila poslušavcem in nastopajočim. Gostje so se razhajali z željo, da bi še kdaj videli nastop te skupine.

JAZBINE

To je mala slovenska vas ob državni meji, ki je pa še za marsikoga prava španska vas. Težko je priti do nje, pa ne zato, ker bi bila

Iz Goriške

Kaj želijo Števerjanci

Kakor vse kaže bo kmalu tudi števerjanska občina uredila javno razsvetljavo in ceste tako, da bodo občani in tuji obiskovavci zadovoljni. Več časa smo se pritoževali zaradi javne razsvetljave. Treba jo je pojačiti.

Občinska uprava je pred kratkim vložila prošnjo na pristojno mesto. Stroški bi znašali kakih 20 milijonov. Ko bo prišel odgovor, se bo pa morala obrniti na ENEL za potrebne načrte. Nato bo treba šele vložiti pravo prošnjo preko kmetijsko - gozdnega nadzornišva v Gorici. Do poletja, vsaj upanje smemo imeti, bo morda tudi naša javna razsvetljava v splošno urejena.

Druga zadeva so ceste. Po načrtu bi morale biti v tem letu urejene tri ceste. To so: ščedenska od cerkve do Grojne; druga od Oslavja do cerkve s trgov vred in do Dvora; tretja, ki naj bi se popolnoma uredila, pa je od Bukovja do Grojne. Na občinski seji bodo razpravljali najprej o tej.

Čaka pa še na dokončno popravo in ureditev tudi cesta z Bukovja na Jazbine in proti Plešivemu. Te dni so že prišli merilci in strokovnjaki na ogled. Cesto bodo popravljali na državne stroške; občini ne bo treba ničesar prispevati.

Zupansko poslopje tudi ni še tako urejeno, kot so predvidevali načrti. Občinska uprava je razpisala dražbo za dela. Priglasilo pa se ni nobeno podjetje, ker je premalo denarja na razpolago. Treba se bo obrniti na kaka manjša zasebna stavbna podjetja.

Dobro je tudi, da se zanima za javne občinske zadeve vedno večji krog občanov. K temu pripomore nekoliko tudi Vestnik šte-

verjanske občine, ki je izšel v litografirani obliki, ni pa glasilo občinskega sveta kot takega.

—0—

»BEATNIŠKA« MASA

Prejšnji teden so imeli v cerkvi na Malih Rojcah pod Standrežem mašni obred po nekakem »beatniškem« načinu. Spodbudo so dali nekateri katoliški mladinci. Cerkev je bila polna, vmes tudi dosti starejših vernikov.

Mašni obred je spremljal krožek »Le Robespierre« z električnimi kitarami, bobni in činelami.

V začetku sta imela študent in študentka nagovor o bistvu novega načina soudeležbe pri mašnem obredu. Druga novost je bila po darovanju, ko so šli mladi verniki k oltarju po hostijo in jo vsak zase nesli in položili v posebno posodo za posvetitev. Obenem je vsak zase glasno izpovedal namen, za katerega bo prejel sv. obhajilo. Zanimivo je bilo tudi voščilo miru. Pred obhajilom je mašnik stopil v ladjo in je vsakemu verniku na koncu klopi stisnil roko s pozdravom »Mir Gospodov bodi s teboj«, nakar so si verniki stiskali roke z enakim pozdravom. Ti obredi so pritegnili večino vernikov k pozornejšemu sodelovanju pri maši.

Ni pa vsem ugajala prekričeča glasbena spremljava.

Prav glasno jo je kritiziral italijanski organist prof. Toniutti. Zdi se pa, da bodo mladina in mlajši duhovniki ta mašni obred še ponavljali.

—0—

V založbi revije »Mladika« je izšla v Trstu pesniška zbirka Marijana Breclja iz Nove Gorice »V času odmaknjena sidrišča«. Ilustriral jo je Pavel Medvešek. Zbirko, ki je bila natisnjena v 500 izvodih, je dobili v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici za ceno 600 lir.

Pisatelj Lojze Kovačič, eden od letošnjih nagrajencev iz Prešernovega sklada slovenske republike, pripravlja zbirko novel, v katerih opisuje samo svoje sanje. Vsebina je torej fantastična, a vedno le sanjska reakcija na stvarnost naših dni.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V petek, 28. februarja, ob 20.30 v Prosvetni dvorani v Gorici - Korzo Verdi 1
v okviru kluba »Simon Gregorčič«

RECITACIJSKI VEČER STANETA RAZTRESENA
SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

—0—

V soboto, 1. marca, ob 20.30 v dvorani prosvetnega društva »Jezero« v Doberdolu

RECITACIJSKI VEČER STANETA RAZTRESENA
SLOVENSKE BALADE IN ROMANCE

Kupi smeti ob goriških ulicah

Zadnje čase opažamo, da se ob robovih bolj zunanjih mestnih ulic vedno bolj kopiči različna šara, kot so počeni kozarci, stare ponve, paradižnikove škatle, raztrgane blazine, kupi papirja in podobno. Taka smetišča se nahajajo zlasti v ulici »Terza armata«, po Livadi, ob cestah proti Soči in drugod.

Ta vsakovrstna šara ne napravi na nikogar dobrega vtisa; še najmanj pa na tujca, ki pozna iz tiskanih vodičev lepo sončno in zeleno Gorico. Posamezniki se ne brigajo dovolj za snago in odlagajo trde odpadke na najbližnji zakotni rob. Takim naj bi občina stopila malo na prste. Potrebne bi bile tudi

tablice s prepovedjo in navedbo kazni za kršilce.

Predvsem pa je potrebno, da bi občinska uprava malo bolj poskrbela za pobiranje trdih odpadkov tudi v predmestnih ulicah.

Znano nam je, da so marsikateri stanovalci vložili že pred letom dni prošnjo na županstvo, da bi hodili mestni smetarji pobirati odpadke proti plačilu predpisane pristojbine. Dosti teh prosilcev pa niti odgovora ni prejelo po dolgih mesecih. Zato so prisiljeni odkladati nesnago, kjer jim je bolj pri rokah. Ali je to mestu in zdravju v korist, naj presodijo občinski možje.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Zares čuden par“ v SG

V soboto je bila četrta premiera Slovenskega gledališča v letošnji sezoni. Gledali smo Simonovo veselo igro »Zares čuden par« v Babičevi režiji.

Ta drobna komedija, ki je brez velikih literarnih ambicij, je preprost izraz iz življenja. Simon je našel družbo ljudi nekje v nebotičniškem stanovanju, ki se izživlja ob večerih s kvartanjem in skuša oddrniti za tisti čas osebne probleme čim dalje od sebe. Ko pa pri enem ali dveh le butnejo na dan, jih spremlja povezana skupina šestih ljudi.

Pisatelj upre žaromet na to družbo in spretno ter neprisiljeno odkriva človeške notranjosti, tiste navade in razvade, na katere ne mislimo, morda jih imamo celo za čednosti, v resnici pa smo z njimi neznosni.

Glavna junaka te igre sta Feliks in Oskar, najprej dobra drug do drugega, toda polagoma postaja Feliksova pedantnost za svobodoljubnega Oskarja nekaj nemogočega; začne mu tako presedati, da ga končno Oskar požene skozi vrata.

V celotni igri je malo dejanja, a je vendar poljudna komika in duhovito besedilo tako, da ni gledalcu dolgčas, če je igranje živo in tekoče.

Jože Babič je predstavo zasnoval na preprosti in enostavni sceni. Predstava je dobila lahkotno podobo, kot odgovarja temu delu. Verjetno ga je prehitel čas, da je ritem še nekoliko zaostajal in ni bil blesteče živ kot bi moral biti.

Druga težava, pred katero se je znašel režiser, je bilo vprašanje, kako zasesti dve komični postavi. Ni sicer potrebno, da bi že po zunanosti vzbujala smeh, Feliks in Oskar sta lahko dva spontano različna tipa in že je tu jamstvo za uspeh komedije.

In če je moral režiser seči po mladih igralcih, ki so sicer skrbno reševali vsak svojo vlogo, je pa vendar manjkalo pri nekaterih še marsikaj do polne igre. Delno je zaradi tega trpel ritem, delno naravnost in prepričljivost izraza.

Kljub vsem težavam pa je predstava prijetna, lahkotna in bo z večjo vigranostjo gotovo tudi pridobila na zanimivosti. V kolikor ne bi mogli igralci doseči večje sproščenosti in ujeti ritma predstave, bi pa moral režiser le skrajšati nekatere scene. Ta

ko se zdi prvi prizor precej dolg, pa tudi nekatere scene sredi igre med Oskarjem in Feliksom.

Silvij Kobal je kot Feliks zelo posrečeno reševal svojo vlogo. Ni na ljubo komike pretiraval. Obenem pa je tako ohranjal ravnotežje z Oskarjem, ki ni seveda težil nikamor v komiko, saj očitno tega igralskega izraza nima. Kobal je mogel dati podobi že karakteristične nianse in v splošnem zelo prepričljiv izraz. Bogatec pa je v Oskarju odigral običajni tip mladeniča, da se sicer spretno giblje na odru, je spretne v skokih, neposreden, iskren in tudi v dikciji prijeten. Seveda pa vemo, da je to še mlad igralec, in verjetno ve on sam, da bo moral v globino doživljanja in v bogastvo duševnega izraza, drugače bo ostal na površju.

Kakor velja za tega mladega igralca da ni zadosti samo spretne nastop in dobra dikcija, tako velja

za vsakega igralca. Tako tudi na primer za Dragota Gašperlina, ki je igral Roya. Tudi njegov nastop je dosti pogumen za začetek. Glasovno je manj izrazil kot Bogatec, igralsko zadržuje ritem na škodo celotne predstave in manjka mu občutek za soigro. Ne zadostuje še ležerno premikanje po stolih, ali stoja na rokah in otepanje z rokami in iztegnjenimi nogami. Vse to morda, če je ujeta in zajeto v celotni igralski izraz. Popolnoma razume mo, da je bil to prvi večji nastop in da bo pač potrebna še dolga pot do prave igre.

V družbi veselih kvartopircv je ustvaril posrečen lik Murraya Alojz Milič, tako s svojim nizkim glasom, kot narejeno nerodnostjo. Dobro dopolnjujeta pisanost družbe Vinnie, ki ga igra prepričljivo Joško Lukeš, in Speed, ki ga temperamentno oblikuje Stane Starešinič. Družbo poživita v drugem delu še dve ženski in sicer Lidija Kozlovičeva kot Cecily in Mira Sardočeva kot Gwendolyn. Oba tipa sta posrečeno ujeta v komedijo in ju obe igralki dobro, čeprav malce poudarjeno, rešujeta.

Komedija je lahkotnega značaja. Odrsko bo v ponovitvah še bolj dozorela in bo prijeten oddih za naše občinstvo. J. P.

Kriza v slovenskih gledališčih

Nedavno so presenetili javnost v Sloveniji, ki se zanima za gledališče, trije nepričakovani in resni dogodki. Odstopila sta ravnatelja Ljubljanske drame in Slovenskega ljudskega gledališča v Celju, Bojan Stih in Slavko Belak; igravec Stane Sever, nedvomno najuglednejša umetniška osebnost v slovenskem gledališču naših dni, pa je objavil v ljubljanskem »Delu« dolgo izjavo, s katero je odpovedal sodelovanje v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.

Kaj je privedlo do tega? Bojan Stih je zapisal v svojem pojasnilu v ljubljanskem dnevniku »Delo« — v katerem je na željo uredništva pojasnil, zakaj je odstopil — tudi naslednje: »Delo našega gledališča — to je ljubljanske Drame — poteka že dolgo vrsto let v znamenju in v okviru izredno težkih, neurejenih in nestalnih gmotnih razmer. Osebnih dohodkov umetniškega in tehničnega osebja ni bil v nikakršnem pravičnem sorazmerju z opravljenim delom. V »plačah« smo videli le eksistenčni minimum. Ne zaradi »uravnilovke«, najmanj pa kitajske, pač pa zaradi pomanjkanja

sredstev ni bilo mogoče uresničiti načel nagrajevanja kvalitete odrskega ustvarjanja. Socialni čut je veleva odločitev, da ni razumno zniževati osebnega dohodka tretjine ali celo polovice umetniškega, zlasti pa tehničnega in pomožnega osebja zato, da bi uresnili pravično nagrajevanje kvalitete dela nekaterih posameznikov. To takoimenovano »nepravično« stanje je seveda zaostri lo odnose...«

S tem je Bojan Stih že nakazal glavni problem, ki je povzročil krizo v ljubljanski Drami. To je gospodarski problem — premalo denarja, da bi lahko pravično plačali vse osebje in pravično nagradili najboljše igravce. Eno gre samo na račun drugega. Gospodarski vzrok je v glavnem tudi povod odstopa celjskega gledališkega ravnatelja, poleg neurejenih odnosov v gledališču.

Iz dolge objavljene izjave Staneta Severja pa naj navedemo samo naslednje odlomke: »Na sestanku dne 21. novembra 1968 je bilo ob navzočnosti rednega umetniškega zbora, honorarnih in upokojenih članov ter direktorja soglasno ugotovljeno, da so razmere v Drami Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani tako porazne, da je nemogoče sleherno umetniško delo in da je v nevarnosti morda celo njen obstoj. Do danes niso niti vodstvo, niti izvoljeni samoupravni organi storili ničesar za rešitev tega stanja, pač pa molče trpijo eni kot drugi nezakonitosti v osrednji slovenski gledališki hiši. Na tem sestanku je bila direktorju Drame Bojanu Stihu soglasno izražena nezaupnica, odvzeta pravica veta in samostojnost vodenja ustanove... V Drami je uveljavljena kitajska uravnalovka kot plod javno razglašanih načel in vodsvenih smernic, da »lahko igrajo v Drami Slovenskega narodnega gledališča vsi vse« in da je »interpretativna sposobnost v ansamblu izenačena«. Odstranjeno je bilo načelo »kvalitete« in »največje zmogljivosti«, ki mora biti edino merilo pri vsakem delu, zlasti umetniškem...«

Stane Sever je tudi obtožil režiserja Koruna, da si ustvarja svoje skupine v Drami, da je po prič besedilo »Hamlet«, ki so ga igrali za stoletnico Slovenskega gledališča, in da posveča precejšnjo skrb slovenskim delom. Stane Sever tudi trdi, da je bil storjen s predstavo Pinterjeve »Vrnitve« na gostovanju v Celovcu pred preprosto publiko koroških Slovencev nacionalen zločin, tako da so koroški Slovenci nato bojkotirali naslednje gostovanje z Goldonijevimi »Primorskimi zdramami«.

»Odhajam iz Drame Slov. narod. gledališča v Ljubljani, ker s svojo prisotnostjo ne morem več podpirati nihilizma ne na odru niti za odrom, nihilizma, porojenega iz pomanjkanja strokovnosti, umetniške impotence in duševne jalovosti. Pridružujem svojo usodo tragični usodi najstarejše slovenske gledališke generacije, zlasti usodi velikega slovenskega igralca Janeza Cesarja... Z gnusom se odvracam od vse tistih, ki so povzročili tako stanje v Drami Slov. narod. gledališča v Ljubljani.« je zaključil svojo izjavo igralec Stane Sever.

V teku so prizadevanja, da se ti problemi rešijo, a njihov izid še ni znan.

Januarska številka „Mladike“

Nova, januarska številka tržaške revije »Mladika« se je predstavila v novi zunanji opremi, ki je delo Pavla Medveščka, in z zelo pestro ter zanimivo vsebino. Mnogo je v njej leposlovnega branjca. Na uvodnem mestu je objavljena Slavkova pesem »Prošnja za čas«, ki je religiozno meditativne vsebine in oblikovno precej dovršena. Sledi »Razgovor prodajavca koledarjev in popotnika«, kratki dramski prizorček Giacoma Leopardija v prevodu Marijana Breclja. Marijan Breclj odgovarja tudi na vprašanja, ki mu jih je postavilo uredništvo »Mladike« kot avtorju nove pesniške zbirke »V času odmaknjena sidrišča«. Ta intervju bo marsikomu pomagal nekoliko boljše spoznati tega pesnika, čigar ime zadnje čase vse pogosteje srečujemo v primorskih revijah na tej in na oni strani meje in ki razodeva veliko kulturno razgledanost in tenkočutnost. V tej številki »Mladike« najdemo še njegov članek v spomin pred kratkim umrlega italijanskega pisatelja Nina Salvaneschija, kratek komentar Leopardijevemu »Razgovoru prodajavca koledarjev in popotnika« in »Tri odlomke« iz dela Nina Salvaneschija. Vse kaže, da bo postal Marijan Breclj nov važen posrednik med slovensko in italijansko literaturo, nadaljevalec dela, ki ga je do pred nekaj leti opravljal pesnik Alojz Gradnik, ki je bil Breclju posebno pri srcu.

Avtor, ki se je skrnil za psevdonom Jetnik, je objavil spomin na svoje doživljanje v zaporu, B. M. je tudi za to številko prispevala lepo pesem »Penelopa« — pri čemer si zaželimo, da bi se pesnica tako dobrih pesmi končno odločila, da bi jih podpisovala s svojim polnim imenom —, Mojca Rant pa je zastopana v tej številki s črtico »Pavlek«. Josip Kravos je avtor humoreske »V sanjah na onem svetu«, ki ima močno narodopisni značaj in je napisana delno v narečju. Nadaljevala se bo v prihodnji številki. Vanja je objavila pri-

povedni odlomek »Temna soba«, v katerega obuja spomin na svojega dedka. Omenimo naj še dve pesmi Nevina Birsca »Jutranja utrujenost« in »Po tekmi«.

Izmed ostale vsebine je treba predvsem opaziti na izjave, ki so jih dali za novo leto razni izvoljeni zastopniki Slovencev na Tržaškem, župani in drugi. Maks Sah piše o napovedani reformi srednjih šol druge stopnje in o istem podajajo svoje mnenje tudi profesorja Martin Jevnikar in Egidij Košuta, predstavnik staršev in eden od letošnjih maturantov klasičnega liceja v Trstu. Prof. Martin Jevnikar nadaljuje svojo kritično razpravo o »Sodobni slovenski zamejski literaturi« in obravnava tokrat koroške pisatelje in pesnike Krista Srienca, Floriana Lipuscha in Metoda Turnška. Jože Peterlin pa zanimivo poroča o razstavi slovenske nabožne ljudske umetnosti v Gorici. Članek je tudi ilustriran s tremi lepimi reprodukcijami razstavljenih predmetov. Kondor tokrat komentira v svoji zanimivi rubriki koncert slovenskih božičnih pesmi v beneško-slovenski vasi Ljesa in božično polnočnico v Ukvaah.

»Mladika« objavlja tudi radijski pogovor, ki so ga imeli profesorji Theuerschuh in Rebula ter monsignor Škerl o temi »Dialog z mladimi«. Na koncu najdemo tudi tokrat »Tržaško pismo«, v katerem nam že znani Kobilar duhovito komentira tržaške kulturne dogodke in pošilja puščice na vse strani. »Kulturni koledarček« pa nam razodene, kako številne so bile slovenske kulturne prireditve na Tržaškem v zadnji tretjini decembra in v mesecu januarju.

Po vsem tem lahko rečemo, da je prva letošnja številka »Mladike« prav prijetno presenečenje za njene zveste bravce. Upajmo, da se bo kvaliteta njene vsebine še stopnjevala od številke do številke.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Dobra igra in zmaga košarkarjev

Borovi košarkarji so preteklo nedeljo odigrali prvenstveno tekmo proti ekipi Servolane in po lepi igri priborili prestižno zmago. Tekma je bila zelo izenačena in Borovci so tokrat pokazali tudi veliko mero hladnokrvnosti in taktične zrelosti. Sploh igrajo od nedelje do nedelje boljše, kar daje dobre upe za bodočnost. Proti Servolani sta se posebno izkazala Zavadlal in Fabjan, pa tudi pivot Ambrožič je solidno opravil svojo nalogo. Končni rezultat: Bor - Servolana 52:47 (28:23).

Bor je nastopil v postavi: Prinčič Tavčar, Fabjan, 13, Rudež, Spacal 9, Starc 2, Kralj, Ambrožič 12, Zavadlal 16.

Jurkičeva šesterka podlegla vodeči ekipi Celane

Jurkič in ostali so morali na domačih tleh pred zelo številnim občinstvom priznati premoč ekipe iz Bergama, ki upravičeno vodi na lestvici vi družbi s tržaškimi Gasilci. Zato smo med občinstvom izsledili tudi številne pristaše slednjih, katerim bi Bor z zmago nad Celano seveda zelo ustregel in morda dokončno odločil njih napredovanje v A ligo. Borovci pa kljub najboljši volji niso mogli homogenim in izkušnim nasprotnikom do živega. Tako je ostal položaj na vrhu lestvice nespremenjen. Celana je pred našim občinstvom dokazala, da je vredna A lige. Ekipa je zelo homogena in izkušena. Sestavljajo jo zreli odbojkarji z bivšim reprezentantom Mazzinijem na čelu in njih glasna odlika je prav izredna vigranost in izkušnost. Potem ko so gladko izgubili prvi set, so Borovci tako v drugem kot v tretjem setu začeli odlično in obakrat vodili z 9:7, potem pa dopustili, da so jih gostje z odločno reakcijo dohiteli in zmagali. Vendar si plavi nimajo ničesar očitati. Izgubili so proti močnejšemu nasprotniku. Končni rezultat:

Bor - Celana Bergamo 0:3 (2, 11, 11).

Zenska B liga zanimiva in izenačena Izreden podvig Brega proti AGI

Letošnja odbojkarjska ženska B liga, v kateri so od šestih kar štiri ekipe slovenske, je že od vsega začetka izredno zanimiva. Goriška ekipa AGI, ki je veljala za glavnega favorita v skupini, je že v prvi tekmi morala okusiti poraz. Za lepo presenečenje so poskrbele Brežanke, ki so pod vodstvom odličnega trenerja Jurkiča pripravile svojim navijačem veliko veselje. Zmaga seveda ni bila lahka in je prišla le po petih razburljivih setih, zato pa je toliko bolj dragocena. Dekleta AGI-ja sicer niso razočarala, vendar Brežanke so prekosile same sebe in si ob navdušujočem bodrenju občinstva priborile zmago. Zelo dobro je deloval blok Slavčeve in Klabjanove, v obrambi pa je bila zelo prisebna Forausova. Sploh pa so vse vredne iskrene pohvale.

Drugi presenetljiv rezultat, tokrat za našo ekipo neugoden, pa prihaja iz Sacileja. Proti tamkajšnji ekipi Casagrande so Borovke prav tako po petih dolgih setih klonile. Casagrande sicer razpolaga z visokimi in atletsko dobro pripravljenimi igralkami, vendar tehnično ne dosega Bora. Vzrok poraza naših predstavnic je treba iskati predvsem v nestanovitni igri. Odličnim potezom so sledile začetniške napake, predvsem v odločilnem setu. Tako sta točki žal ostali domačinkam, vendar prvenstvo je dolgo in mlade Borovke imajo še vse možnosti, da se v tem izredno izenačenem prvenstvu borijo za prva mesta. Tudi tekma med Zarjo in Sokolom je trajala pet dolgih setov. V četrtem setu so bile Borovke že na pragu zmage, v petem pa je predvsem odlična Zavadlalova, ki je tudi trener Sokola, z izredno igro določila rezultat v korist Nabrežink.

Posamezni izidi:

Breg - AGI 3:2 (-15, 2, -8, 8, 8, 8);

Casagrande - Bor 3:2 (-15, 11, 12, -7, 7);

Sokol - Zarja 3:2 (-13, 7, -7, 14, 5).

Peter Ukmar mladinski pokrajinski prvak

Mladi Nabrežinec Peter Ukmar, član S.D. Sokol, je dosegel na letošnjem pokrajinskem namiznoteniškem prvenstvu odličen uspeh. Zmagal je med mladinci, za kar je moral v finalu premagati tudi izkušenega Venutija, ki uspešno nastopa v B ligi za ekipo C.G.S. Naš Peter pa je dosegel tudi odlično 3. mesto med tretjekategorniki in klonil le proti prvouvrščenemu Venutiju, istemu, pro-

ti kateremu je potem v srečanju, ki je veljalo za mladinsko prvenstvo, zaigral bolj pazljivo in presenetljivo zmagal. Razen Ukmarja si je od predstavnikov pridobil pravico do nastopa na dežel nem prvenstvu tudi Borovec Tomšič, ki je pa s svojim osmim mestom precej razočaral.

DELOVANJE S. D. »BREG«

MLADINSKO POKRAJINSKO PRVENSTVO

V nadaljevanju mladinskega prvenstva se je ekipa Brega pomerila z bazoviško Zarjo in tržaško FARI, a žal ni dosegla uspeha.

Proti Zarji so Brežanke najprej visoko povedle in vse je kazalo, da si bodo osvojile set. Bazovke pa so se kmalu znašle in prešle v protinapad ter zmagale.

V drugem delu breška ekipa ni nudila bazoviški nikakega odpora, kar so nasprotnice izrabile in visoko zmagale.

Veliko lepša je bila tekma Breg - FARI. Tudi v tem srečanju so Brežanke prešle prve v vodstvo, a so kljub temu zapravile priložnost za zmago. V prvem setu so Brežanke takoj povedle in ohranile prednost. V drugem delu je FARI prešla v napad in Brežanke se jim niso mogle upirati ter so klonile. V tretjem setu je bila igra precej izenačena. Ekipi sta se borili za vsako točko in kljub naskoku, ki si ga je FARI pridobila v začetku seta, je bil končni rezultat negotov.

Zarja - Breg 2:0 (15:8, 15:2).

Breg - FARI 1:2 (15:11, 10:15, 10:15).

Za soboto 1. marca je na sporedu tekma Breg - Bor — ženska B liga — ob 21.15 v telovadnici v ulici della Valle, v petek pa se bodo mladinke pomerile s Sokolom na stadionu 1. maj ob 20.15.

Zaradi slabega vremena sta predvideni tekmi ekip Brega odpadli. Za nedeljo sta na sporedu tekmi Breg - Lib. Barcolana - 3. kategorija;

Breg - Nabrežina - mladinci.

MOSKO MLADINSKO PRVENSTVO

Mladinci Brega so se v nadaljevanju prvenstva ponovno pomerili z Borom in Krasom s sledečim rezultatom:

Bor - Breg 2:0 (15:4, 15:8).

Kras - Breg 2:0 (15:5, 15:11).

K. B.

PRETRESLJIVO ARHEOLOŠKO ODKRITJE

(Nadaljevanje s 3. strani)

rajsi vsi sami ubili, kakor da bi padli Rimljanom v pest. To so tudi storili. Može so se nežno poslovili od svojih žen in otrok, nato so jih usmrtili z meči. Potem so izžrebani može — bilo jih je deset — pobili vse druge bojvnike, ki so pri tem legli na tla, in nato je zadnji izžrebani pobil še drugih devet, nazadnje pa še sebe. Zadnji se je ubil, kot so to razodele izkopanine, junaški poveljnik Eleazar ben Yair. Živi sta ostali samo dve ženski z nekaj otroki, ki so se skrili v neko votlino. Ti dve sta potem pripovedovali, kaj se je zgodilo. Vso to resnično zgodbo pa je potem podrobno opisal judovski zgodovinar Jožef Flavij.

Arheološka odprava je odkrila 28 okostij oblegancev, med njimi ženska in otroška, in celo ostanke hrane, vojne opreme, oblačil, ter tablice, na katerih so bila zapisana imena fistih desetih mož, ki so bili izžrebani, da bi usmrtili druge. Ohranjen je tudi zadnji govor poveljnika Eleazaria v usodni noči. Masada pomeni zato Judom simbol junaštva in ljubezni do lastnega naroda in do svobode, enako pa tudi vsem drugim ljudem, ki ljubijo svobodo.

Slovenska levica - politična stranka

(nadaljevanje s 4. strani)

Slovenecem v italijanski republiki prizna enak status kot pripadnikom iste narodne skupnosti; še posebej se bo SL zavzemala za pravice Beneških Slovencev.

SL bo nadalje vztrajala pri načelu, da mora imeti etnična skupnost, ki živi v deželi Furlaniji - Julijski krajini svojega predstavnika v parlamentu ne glede na številčno moč etnične skupnosti.

O življenju Slovencev v zamejstvu SL misli, da se mora vse delovanje za obrambo narodnih prvin, kolikor je mogoče, poenotiti, zato je SL pobudnica stalnega nadstrankarskega organa za skupne pogoje.

SL pa je v prvi vrsti nastala zato, da utrdi narodno zavest slovenskih ljudi, zato bo njena prva skrb za vse, kar je bistveno, od šole do društva, od življenja mladine do rasti slovenskega gledališča, od rabe slovenskega jezika v javnosti do športnega udejstvovanja.

Zato bo SL vztrajno poudarjala potrebo, da naša dežela postane v resnici evropska tako, da slovenske trgovine in slovenski obrtniki in druge ustanove izobesijo dvojezične napise. SL bo pobudnica gibanja, da bi vsi zavedni Slovenci vprašali, naj se jim povrne prvotni priimek; prav tako bo podprla akcijo, da se objavijo imena šolnikov iz nemešanih zakonov, ki poučujejo na slovenski šoli, a pošiljajo svoje otroke v italijansko šolo.

SL izjavlja, da je solidarna z dijaki, ki zahtevajo svoje pravice, še posebno, ko se pri tem spominjajo drugih pravic, ki jih zahteva vsa narodna skupnost, toliko bolj, če gre za Beneško Slovenijo.

S posebnim pouarkom SL soglašajo z akcijo Sindikata slovenske šole in kakor z zadoščenjem ugotavlja, da je sindikat krenil na odločno pot, tako mu zagotavlja vso svojo solidarnost in vso svojo podporo.

Nazadnje se SL obrača do vseh zavednih in naprednih Slovencev v zamejstvu tako na Tržaškem kakor na Goriškem in v videmski pokrajini, zato da bi se strnili okoli nje, se včlanili vanjo, ji pomagali s svojim delom, s podporo, z na-

sveti in pobudami ter tako omogočili, da bi stranka zmeraj bolj uspešno delovala v prid naših skupnih narodnih koristi.

Pisatelj Rebula je v svojem pismu občnemu zboru SL zapisal med drugim:

»Povabljen sem bil, da se kot zasebni opazovalec udeležim Vašega občnega zbora, na katerem se bo Vaše idejno gibanje konstituiralo v politično formacijo.

Ker se zaradi nujnih obveznosti Vašemu vabilu ne morem odzvati, mi dovolite, da Vam zapišem svoj pozdrav in svoje voščilo.

Pozdravljam Vas kot človek, za katerega vodje zgodovine ne tečejo proti ustju Marksa, ampak proti ustju Kristusa, ampak ki kljub temu zna v nadosebni angažiranosti marksista ceniti vso intenzivnost njegove izbire: izbire, ki ne velja sebi, ambiciji, mamoni, ampak idealu, ki je vreden boja in življenja: Pravici. Posebno če je ta boj zastavljen za pravico narodne skupnosti, ki je, potem ko je izkrvavela v črnih katakombah, po četr stoletju še vsa na okopih za svoje preživetje.

Vaš nastop dokazuje nov moment zrelosti, do katerega je slovensko občestvo v Trstu dozorelo. Spontano, kakor je nastala, iz najbolj avtentične slovenske tradicije v Trstu, bo odslej Slovenska levica povsem legitimno izpolnjevala naravni spektrum slovenske zamejske politike, ki je bila do nedavnega zaledenela v najbolj ekskluzivnih integralizmi. S svojim nastopom Slovenska levica odpira še eno ideološko in akcijsko dimenzijo, v kateri naj se slovenski človek razmahne, in preko katere naj se sprost v kvalitetnejše sožitje in v plodnejši razgovor.

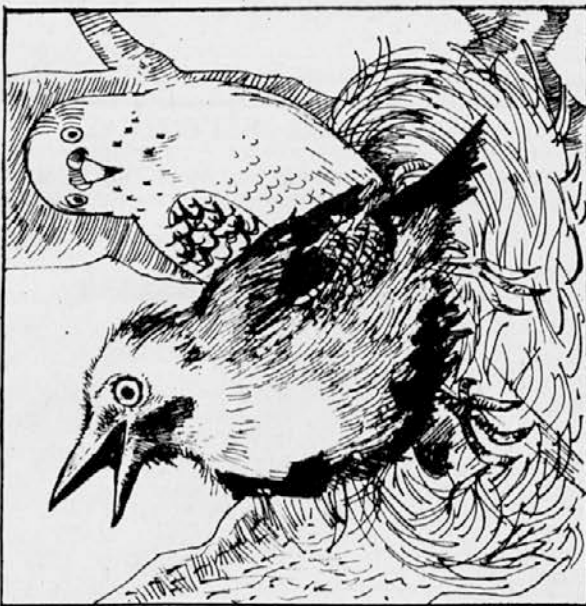
V trenutku, ko se konstituirate v prisotnost, ki je odslej ne bo mogoče utajevati ne omalovaževati, ima Vaš vstop v slovensko javnost še poseben pomen. To so dnevi, v katerih mora slovenski človek gledati z revoltom v srcu groteskno prillikavost, do katere se je določeno slovensko predstavništvo degradiralo. Tako Vam je dana možnost, da s svojim zgledom inavgurirate v slovenskem javnem življenju stil, kjer bo nekaj štela tudi nadosebna idejnost, kjer bo nekaj štelo tudi osebno dostojanstvo, kjer bo skratka nekaj štela tudi človeška kvaliteta.

Ko se je na obzorju prikazal medel svet novega dne, so odšli iz gozda. Boter Jež, ki je tudi že vstal, je zaskrbljeno gledal za njimi. Preden so prišli na rob gozda, je še zaklical:

»Srečno se vrnite!«

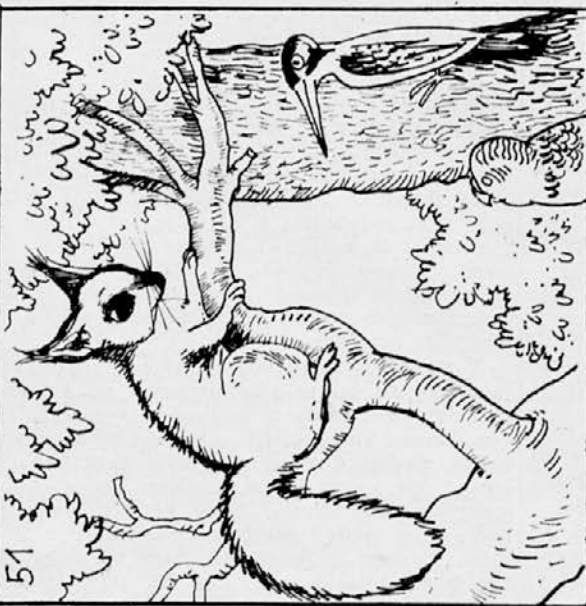
Na robu gozda pa so vsi močneje zajeli sapo in odšli tvegani dogodivščinami naproti.

Opravili naj bi se takoj naslednje jutro ob svitu. Veve-rica je postala kar malo živčna. Očistila je svoje gnezdo, da se je vse svetilo. Tudi Bučkovo gnezdo je pospravila. Jurček Soja je prenočil kar pri Bučku.

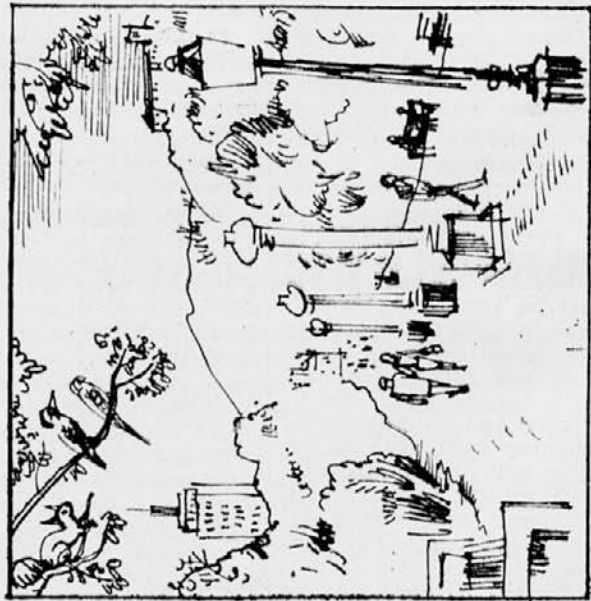
Vsi trije reševalci so le slabo spali. Veverica je vsako uro pomolila glavo iz gnezda in vprašala:

»Ali je že?«

51. Najteže je bilo skleniti, kdo vse bo šel reševati. Boter Jež že ni mogel, kajti imel je prekratke noge in do strica Tičarja je daleč. Bučko in Jurček Soja pa ne bi mogla sama odpreti kletke.

»Pojdem pa jaz,« je rekla veverica. »Ubogí fant res ne more biti brez mame!« Imela je resnično dobro srce.

na dimniku sosedne hiše in zvedavo oprezovali proti oknom na verandi.

Na cesti je mrgolelo ljudi in avtomobilov, na dovorišču pa je lajal velik črn pes.

»Pri temle ropotu ne grem nikamor! Ali ne bi počakali na mirnejšo uro?« je rekla veverica. Ob živčnosti se je vsa tresla. In tako so tudi storili. Potuhnilo so se za dimnikom in čakali na ugodno priložnost.

rešili!« Usmiljenje je premagalo veveričin strah in nadaljevali so pot.

Ker ni bilo več dreves, so potovali kar po streehah. Bučko, ki je že malo pozabil, kod morajo iti, jih je vodil tako dolgo, da je sonce že precej grela.

Z neke struhe so v daljavi zagledali vodnjak, ob katerem je živel Ignacij Golob. Tokrat ga ni bilo videti in potovali so kar naprej proti hiši strica Tičarja. Ustavili so se

52. Jurček Soja in Bučko sta letala nad drevjem, veverica pa jima je sledila po vejah. Bilo je tako zgodaj, da je skoraj vse mesto še spalo. Pot med vrtovi je minila hitro in brez ovir. Ko pa je zmanjkalo dreves, je veverica malo postala.

Ravno takrat je v bližini zaropotal in zavriškal vlak.

»Ne grem naprej!« je zaklicala prestrašeno.

Jurček Soja je znova začel tarnati:

»Ljuba tetka, brez tebe ne bomo moje mamice nikoli